

Activitat G:

L'orquestra animal de la Serra de Tramuntana (ecologia del paisatge sonor)

Descripció:

Ja hem presentat els diversos grups d'animals de la Serra de Tramuntana com a "músics", així que ara ja té sentit presentar els paisatges sonors que generen com a "simfonies naturals" (o biofonies) creades per una "orquestra animal".

Les biofonies d'aquest apartat poden servir per treballar diversos continguts introduïts durant la sessió, com per exemple: elements del paisatge sonor, components i característiques dels ecosistemes, espècies característiques de la Serra, senyals de comunicació animal, l'equilibri sonor natural o la contaminació acústica.

També es proposen diverses activitats per mostrar les possibilitats del paisatge sonor com a font d'informació científica, per a l'estudi dels ecosistemes i del medi en general.

Objectius	• Treballar, reforçar i desenvolupar els conceptes i continguts tractats a les anteriors activitats. • Presentar els paisatges sonors naturals com a "simfonies naturals" creades per una "orquestra animal". • Associar una major riquesa sonora amb una major biodiversitat i un millor estat de salut ambiental dels ecosistemes. • Mostrar les possibilitats d'estudi dels ecosistemes a través del so. • Transmetre el gaudi d'una passejada sonora per la Serra de Tramuntana.
Conceptes clau	Paisatge sonor natural, simfonia animal o biofonia, comunicació animal, biodiversitat, equilibri sonor, contaminació acústica.
Durada aproximada	20 - 30 minuts
Material recomanat	Carpeta d'àudios "Les simfonies de la Serra." Reproductor d'àudio.
Organització participants	En grup

Metodologia

1. Introduïm els conceptes d'orquestra animal i simfonia natural (o "biofonia").
2. Introduïm les bases de l'ecologia del paisatge sonor: l'anàlisi del paisatge sonor pot servir de font d'informació per estudiar els ecosistemes.
3. Complementam l'explicació a través d'una escolta activa i anàlisi dels paisatges sonors enregistrats.

Àudios:

L'orquestra animal

Els animals en un entorn natural s'ordenen com si fossin els instruments d'una orquestra musical: cada espècie ocupa i adapta el seu "espai sonor" de manera complementària amb les altres.

Quan anam a un concert, estam davant d'un escenari on es col·loquen tots els músics. Els cantants i els instruments segueixen una partitura amb un ritme i unes notes que es combinen harmònicament per crear allò que anomenem "música". També s'ordenen segons la seva naturalesa o timbre (cordes, metalls, fusta, percussió). El resultat és que, quan escoltam una simfonia, podem distingir molts instruments diferents i, encara que toquin tots alhora, no es tapen els uns als altres.

Els animals segueixen aquest mateix principi. Hem vist que l'objectiu principal dels sons animals és la comunicació entre individus i comunitats; per això, s'ordenen per tal que totes les veus diferents (instruments) es puguin distingir dins del mateix espai sonor (escenari). Pensau que, si tots sonassin igual, cantassin alhora i afinats fent la mateixa nota, els costaria molt de comunicar-se, perquè es taparien els uns als altres o no es podrien diferenciar.

Els animals escolten el seu entorn, s'afinen i se sincronitzen actuant com una "orquestra animal": el resultat és una simfonia natural o biofonia. Aquí en tenim un exemple:

Àudio: BIOFONIA 1_ Font de l'Obi. 4/06/2021. 8:51h. Coro de matí. Sentim diverses espècies d'ocell que canten repartint-se l'espectre sonor pel que fa a l'afinació i ritme creant una biofonia on cadascú té el seu espai. També podem sentir ovelles posant les notes més greus i els seus picarols posant la nota antropofònica d'aquest paisatge sonor enregistrat a la font de l'Obi (Bosc de Planícia).

El paisatge sonor ens permet d'estudiar la natura a través dels seus sons

Els ecosistemes i els seus habitants es poden estudiar a través del paisatge sonor: podem saber quines espècies hi viuen, encara que no les puguem veure (recompte de biodiversitat), podem estudiar el comportament d'aquestes espècies, conèixer l'estat de salut ambiental d'un hàbitat o identificar possibles fonts d'estrès ambiental (contaminació acústica, canvi climàtic, etc.).

Àudio: BIOFONIA 2_Comuna de Bunyola. 29/04/21_19h. Coro d'horabaixa. Sentim una gran diversitat d'espècies compartint el mateix territori. Podem intentar identificar-ne algunes o, simplement, intentar fer un recompte de biodiversitat fent una llista d'ocells diferents que podem arribar a sentir (1, 2, 3, 4,...) Podem tornar a fer èmfasi en el fet que els animals utilitzen diferents notes i ritmes per tal de diferenciar-se i no "tapar-se" entre elles. També podem aprofitar per comentar l'antiga funció de les comunes, que servien de lloc d'aprovisionament de fusta i aliment per a la població local.